

УДК 347.73.351.713(477)

DOI 10.33244/2617-4154.2.2019.86-95

**О. О. Бойко-Слобожан,**

к.ю.н.,

ORCID ID 0000-0001-5913-0115;

**Т. В. Субіна,**

к.ю.н.,

Університет ДФС України

ORCID ID 0000-0001-7806-7828

## СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ВИДАТКИ» ТА «ВИТРАТИ» У ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ

*У статті проаналізовано генезис наукових думок про сутність понятійного апарату «витрати» та «видатки» державного і місцевих бюджетів у фінансовій сфері. Проведено теоретичний аналіз співвідношення понять «витрати» та «видатки». Здійснено аналіз Бюджетного кодексу України у сфері понятійного апарату «витрати» та «видатки». Досліджено словники української мови, які визначають терміни «витрати» і «видатки». Охарактеризовано ознаки витрат місцевих бюджетів України як правового явища.*

**Ключові слова:** витрати, видатки, витрати бюджету, державні витрати, державні видатки, витрати держави, витрати місцевих бюджетів.

### **А. А. Бойко-Слобожан, Т. В. Субіна. Соотношение понятий «расходы» и «затраты» в финансовом праве**

*В статье проанализирован генезис научных мыслей о сущности понятийного аппарата «расходы» и «затраты» государственного и местных бюджетов в финансовой сфере. Проведен теоретический анализ соотношения понятий «затраты» и «расходы». Осуществлен анализ Бюджетного кодекса Украины в сфере понятийного аппарата «расходы» и «затраты». Исследованы словари украинского языка, которые определяют термины «затраты» и «расходы». Охарактеризованы признаки расходов местных бюджетов Украины как правового явления.*

**Ключевые слова:** расходы, затраты, расходы бюджета, государственные расходы, государственные затраты, расходы государства, расходы местных бюджетов.

**Мета статті.** На сьогодні питання щодо понять «витрати» та «видатки» бюджетів є актуальним, оскільки відсутній єдиний науковий погляд щодо понятійного апарату. Отже, метою статті є визначення співвідношення понять «видатки» та «витрати» у фінансовому праві.

**Актуальність досліджень.** Варто зауважити, що у першоджерелах наукових досліджень в основному йдеться про «видатки» бюджету або ж у цілому про «видатки державного бюджету» чи «видатки місцевих бюджетів». Більше того, поняття «видатки бюджету» часто отожднюються з таким поняттям, як «витрати бюджету», тобто вони живаються як суміжні (синонімічні) бюджетно-правові поняття, нерідко виступають

семантичними відтінками, замінюючи при цьому сутність та значення одне одного. А також зустрічаються такі поняття «державні витрати» чи «витрати держави».

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематикою понятійного апарату «витрати» та «видатки» державного та місцевих бюджетів у фінансовому праві приділено значну увагу, а саме у працях таких учених, як: Є. Алісова, В. Білоуса, Л. Вакарюк, Л. Воронової, Н. Воротиної, Л. Касьяненко, М. Кучерявенка, О. Лукашева, О. Музика-Стефанчук, А. Нечай, О. Орлюк, П. Пацурківського, О. Пауль, Н. Пришви, Л. Савченко, О. Солдатенко та багато інших.

**Виклад основного матеріалу.** Відомий учений у галузі фінансового права початку ХХ ст. Л. Яснопольський, вивчаючи бюджетно-правові питання, в архівних документах знайшов урядову вказівку 1619 року, в якій пропонувалося зібрати з усіх міст відомості про доходи, витрати, а також узагальнену за всіма «приказами» відомість про доходи і витрати за минулий рік і пропозиції на майбутні 1680–1681 рр. Щоправда, пізніше вчений звернув увагу на те, що, згідно з описом осіб, які вивчили оригінал відомості, вона є механічним зведенням залишків, недоїмок, доходів, витрат і балансу кожного «приказа» окремо. У ній немає загального балансу всіх державних доходів і витрат [1, с. 7, 10–15]. Таким чином, можна зазначити, що у первинному джерелі йдеться саме про «витрати», а не про «видатки», а також інша невід’ємна складова бюджету називається саме «доходами», а не «прибутками» чи «надходженнями», така тенденція трактується і сьогодні.

Відповідно до Маніфеста від 8 вересня 1802 року «Про утворення міністерств» міністр фінансів повинен був, ґрунтуючись на даних табелів витрат, що представляв йому кожен міністр стосовно діяльності свого відомства, наприкінці кожного року складати на наступний рік докладний перелік загальних державних витрат та робити перерозподіл державних прибутків з окремих частин державних витрат. Після затвердження імператором документ надсилався державному казначею для виконання. Останній не мав права самостійно виконувати жодної витрати без дозволу імператора [2, с. 50]. Отже, у фінансових документах ХІХ ст. також звучав вислів «витрати».

Таке поняття, як «витрати», оперували видатні вчені початку ХХ ст., зокрема А. Гурвич, який наголошував на тому, що «Конституція РРФСР 1918 року, зобов’язуючи кожну витрату здійснювати на суворо правовій основі, не враховувала аналогічної норми стосовно прибуткової частини» [3, с. 33–37].

Е. Берендтс, який відмічав, що «заради витрат тільки й існує державне господарство, і жодне з державних завдань не може бути виконано без використання матеріальних коштів, тобто без видатків» [4, с. 156–157]. Його теза у цьому контексті є своєрідним прикладом синонімічності двох понять «витрати» і «видатки».

Повністю погоджуємося з П. Годме, який підкреслював, що «одна з галузей права складається з норм, які регулюють державні фінанси, доходи й витрати державних органів і контроль над використанням усіх цих коштів» [5, с. 38].

Ще одним прикладом вживання цих двох понять як споріднених можуть слугувати висловлювання А. Ротова стосовно помилковості існуючого підходу до бюджетного планування. Автор зазначає, що «бюджетне планування починається з формування видаткової частини», і водночас під час обґрунтування власної точки зору уже свідчить про «планування доходів після визначення суми необхідних витрат» [6, с. 18]. Тобто очевидним постає те, що, на його думку, «витрати» та «видатки» за змістом є тотожними поняттями.

На сьогодні такі понятійні категорії «витрати» та «видатки» зустрічаються як у нормативно-правових актах, так і у періодичних виданнях.

Т. Ямненко, досліджуючи інститут державних видатків у фінансовому праві як навчальній дисципліні, вказує, що виконання будь-яких функцій держави потребує прямих витрат фінансових ресурсів. Тому витрати держави – це одна з важливих сторін фінансової діяльності держави, яка безпосередньо пов'язана з її діяльністю з мобілізації коштів у державний та місцеві бюджети і державні цільові фонди [7, с. 51].

Державні витрати – це складова частина фінансових відносин, яка полягає у безперервному цільовому використанні державних грошових ресурсів. Таким чином, видатки та кредитування бюджету, згідно із ст. 10 Бюджетного кодексу України, класифікуються за:

- бюджетними програмами (програмна класифікація видатків та кредитування бюджету);
- ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація видатків та кредитування бюджету);
- функціями, з виконанням яких пов'язані видатки та кредитування бюджету (функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету).

Класифікація фінансування бюджету визначає джерела отримання фінансових ресурсів, необхідних для покриття дефіциту бюджету, і напрями витрачання фінансових ресурсів, що утворилися в результаті перевищення доходів над його видатками.

У п. 7. ст. 10 Бюджетного кодексу України закріплено, що у складі «витрат (видатків) бюджету» виділяються «витрати (видатки) споживання» і «витрати (видатки) розвитку» відповідно до бюджетної класифікації [22].

У бюджетному законодавстві державні видатки виділені в окремий інститут державних видатків, який утворюється фінансово-правовими приписами, що регулюють суспільні відносини щодо витрачання державних та комунальних грошових ресурсів. Ці правові приписи вводяться законами та постановами Верховної Ради України, зокрема Бюджетним кодексом України, нормативно-правовими актами місцевого самоврядування тощо.

У такий спосіб, не вдаючись до проблеми з'ясування співвідношення таких понять, як «державні витрати», «державні видатки», «витрати фінансових ресурсів», «видатки бюджетів», варто зосередити увагу на тому, що коли йдеться про те, що «виконання будь-яких функцій держави потребує прямих витрат фінансових ресурсів», то, по суті, термін «витрати» використовується у процедурному значенні і відображає сферу діяльності з мобілізації фінансових ресурсів до державного чи місцевих бюджетів. Тобто в цьому випадку відповідником вказаного лексему є термін «витрачання», це по-перше.

По-друге, судячи із викладеного далі, поняття «витрати» та «видатки» вживаються уже як синонімічні категорії (наприклад, «державні витрати – це складова частина фінансових відносин, яка полягає у безперервному цільовому використанні державних грошових ресурсів»).

В одному із визначень, що містяться у науковому джерелі, державні витрати розглядаються «як безперервне цільове використання державних грошових ресурсів, що накопичуються у державному бюджеті, державних бюджетних та позабюджетних фондах тощо» [8, с. 335]. У цьому разі є чітка зрозумілість того, що державні витрати є поняттям ширшим, ніж витрати бюджету, оскільки останні акумулюють у собі лише частину

грошових ресурсів держави, так само, як «державні видатки» та «видатки бюджету», на чому наголошував свого часу А. Цветков, що видатки бюджету «як публічні, безперервні, прямі витрати держави, які пов'язані з її функціонуванням, з приводу розподілу та використання централізованих фондів коштів з метою забезпечення виконання завдань та функцій держави» [9, с. 82–84]. Остання дефініція знову ж таки вказує на синонімічність цих двох понять «витрати» та «видатки» бюджетів України у фінансовому праві.

Відмічені суперечності в застосуванні термінів «витрати бюджету» та «видатки бюджету» викликають необхідність звернутися до етимології слів «витрати» та «видатки».

Поняття, які досаджуємо визначення в «Етимологічному словнику української мови», не розроблені. Однак час імовірного впровадження лексеми видаток можна простежити за «Словником української мови XVI – першої половини XVII ст.», який фіксує це слово у писемних пам'ятках як «в'їдатокъ, видатокъ» у значенні «1) використання коштів для чого-небудь (видаток, витрата); 2) кошти, витрачені або необхідні для чого-небудь (видаток, рахунок)» ще з кінця XVI ст. [10, с. 148].

Функціонування терміна «видаток» (видатокъ) як «видання грошей, розхід, кошт» нотує з XVI ст. також «Історичний словник української мови» Є. К. Тимченка з вказівкою на те, що це слово побутувало і в наступних століттях у тих самих значеннях [11, с. 388].

Можна зазначити, що таке поняття «видатки» з'явилося у нас під впливом польської мови наприкінці XVI ст. – з часів, коли частина українських земель була політично інкорпорована до Речі Посполитої, завдяки чому відбувався активний процес запозичення українською мовою польської юридичної, економічної та політичної лексики. Так, за одним із польських словників, wydatek – «сума грошей, витрачена на що-небудь, кошти» [12], подібне значення представлено ще у «Словнику польської мови» Б. Лінде кінця VII ст. [13, с. 472]. Під час процесу запозичення відбулася заміна польського словотворчого суфікса «ек» на питомий «ок» зі збереженням відповідного значення.

Щодо походження поняття «витрати», то найімовірніше в українській мові воно з'явилося під впливом російської у XIX ст.

Сучасне тлумачення понять, відповідно до словника української мови, є: «видаток» це – 1. Витрата, видання коштів, матеріалів та ін. для чого-небудь, викликана чимось або необхідна для здійснення тієї чи іншої мети; 2. Кошти, витрачені або необхідні для витрат при здійсненні чого-небудь» [14, с. 384; 44, с. 92];

А у Великому тлумачному словнику сучасної української мови визначено, що «витрати» – це гроші, кошти, витрачені на будь-що [15, с. 116]. Економічна енциклопедія розкриває «витрати» як виражені у грошовій формі витрати різних видів економічних ресурсів тощо [16, с. 203]. Фінансово-економічний словник зазначає, що «витрати» – це грошове вираження суми ресурсів, використаних з певною метою [17, с. 142–143].

Отже, обидва поняття взагалі можуть виступати синонімами, однак з певними семантичними відтінками. Оскільки Російсько-український словник розкриває «расход», 1 – це (затрата) витрата, витрати (наприклад, накладные, текущие расходы – накладні, поточні витрати); 2. бухг. видаток (наприклад, приход и расход – прибуток і видаток) [18, с. 151].

Так, видатки державного і місцевих бюджетів – це засновані на фінансово-правових нормах прямі планові витрати держави і місцевих органів самоврядування, пов'язані з їхнім функціонуванням, є публічними видатками, тобто це витрати публічних фондів грошових коштів, які виражають урегульовані правовими нормами соціально-економічні

відносини публічного характеру, що складаються під час розподілу й використання публічних фондів коштів та забезпечують задоволення публічного інтересу, визнаного державою чи органами місцевого самоврядування тощо.

Однак не все так однозначно. Наприклад, в одній із тем основного розділу фінансового права під назвою «Правове регулювання державних доходів і видатків» розкривається поняття і види державних і муніципальних витрат. Авторами є фундатори фінансового права Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та інші, поняття «видатки» та «витрати» розглядають як тотожні бюджетно-правові категорії [19, с. 125].

Цікавим у контексті викладеного постає те, що в одному із посібників бюджетного права йдеться, наприклад, про те, що «видатки бюджету тісно пов'язані з витратами». А саме «витрати бюджету» розглядаються як значно ширша категорія, яка включає в себе, крім видатків бюджету, також надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів, тобто цитує, по суті, законодавця [20, с. 126]. Погоджуємося з думкою автора, оскільки «витрати» та «видатки» бюджету тісно пов'язані між собою.

Свого часу поняття «витрати бюджету» надав законодавець, який визначив, що «видатки бюджету» – це кошти на погашення основної суми боргу [21], удосконаливши його через деякий час і визначивши уже як «видатки бюджету» – це надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [22].

На нашу думку, це визначення не містить ключового поняття, за допомогою якого визначається поняття «витрати бюджету», та не надає можливості вивести з нього ознаки. А саме можна з упевненістю зазначити, що будь-яке поняття має містити ознаки певного явища, в цьому випадку воно реально зводиться до перерахунку складових елементів витрат місцевих бюджетів.

До ознак, які дозволяють характеризувати «витрати місцевих бюджетів» як правове явище, на нашу думку, варто віднести:

Наявність нормативно-правового рішення про фінансування коштів, що направлені на покриття витрат, що виникли на рівні місцевого бюджету як у межах Державного бюджету на поточний рік, так і під час нормативно-правового регулювання витрат, що виникають на рівні місцевого бюджету. Наявність рішення про місцевий бюджет. Належні, відповідно до законодавства, кошти бюджету (витрати бюджету) для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються, відповідно, органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування упродовж бюджетного періоду.

Часткова поворотність витрат місцевих бюджетів. Якщо юридичною ознакою видатків бюджету є безповоротність платежів, то надання кредитів з бюджету означає саме їхню поворотність. Безповоротність платежів означає, що вони не створюють та не погашають фінансових вимог. Держава і територіальні громади здійснюють видатки на публічні потреби на безповоротній основі, виділені кошти не потребують повернення, тому відносини, які при цьому виникають, не означають появу чи припинення певних фінансових зобов'язань у сторін, надання кредитів з бюджету означає їхнє майбутнє повернення.

Не завжди передбачена закріпленість у правових приписах бюджетного законодавства. Нормативність витрат місцевих бюджетів, наприклад поділ видатків (однієї із складових витрат місцевих бюджетів) на види, зокрема на видатки, які визначаються функціями

держави і можуть бути передані на виконання АРК та місцевому самоврядуванню з метою забезпечення найбільш ефективного їхнього виконання на основі принципу субсидіарності, а також видатки на реалізацію прав та обов'язків АРК і місцевого самоврядування, які мають місцевий характер і визначені Бюджетним кодексом України, та їхнє закріплення за місцевими бюджетами різних рівнів.

Публічність витрат місцевих бюджетів у незалежності від їх передбачення. Публічні відносини, які виникають на правовій основі щодо витрат місцевих бюджетів, мають не лише економічний, а насамперед соціальний характер, оскільки пов'язуються з необхідністю задоволення соціальних потреб населення країни. З цього приводу цікавою є думка відомого радянського економіста Д. Аллахвердяна, який писав, що бюджетні видатки мають визначений економічний зміст, обумовлений суспільним способом виробництва, природою та функціями держави [23, с. 3–4]. Судячи із зазначеного, навіть економічний зміст видатків бюджету пояснюється через розуміння суспільного аспекту. Витрати місцевих бюджетів є джерелом фінансування заходів, спрямованих на задоволення відповідних суспільних інтересів.

Обов'язкова визначеність джерел надходжень місцевих бюджетів, за рахунок яких такі витрати здійснюються. Будь-який місцевий бюджет завжди є балансом надходжень і витрат, а це, у свою чергу, означає, що в обов'язковому порядку нормативно мають бути визначені надходження місцевих бюджетів.

Спрямування винятково на здійснення програм і заходів, визначених законодавством. Витрати місцевих бюджетів направляються лише на ті програми і заходи, які передбачені законодавством України.

Використання для здійснення делегованих державних та власних повноважень АРК і місцевого самоврядування. Цікавим тут постає те, що БК України не визначає конкретного переліку витрат місцевих бюджетів, які направляються на здійснення певних повноважень. Водночас законодавець передбачає перелік власних і делегованих повноважень, які належать до відання відповідних рад, використовуючи при цьому термін «делеговані повноваження» у такому значенні: «повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад», не визначаючи при цьому значення терміна «власні повноваження» [24].

Скоординованість витрат місцевих бюджетів. Кожному рівню місцевих бюджетів притаманний конкретний перелік складових витрат місцевих бюджетів на здійснення повноважень.

Достовірність витрат місцевих бюджетів. Показники коштів місцевих бюджетів мають відповідати реальним показникам соціально-економічного розвитку держави в цілому і кожного регіону зокрема.

Безперервність витрат місцевих бюджетів. Забезпечення завдань і функцій, які виконуються, відповідно, органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування, упродовж бюджетного періоду здійснюється безперебійно та регулярно.

Розкриваючи поняття, що надає Бюджетний кодекс України у пп. 13 та 14 ст. 2, «видатки бюджету» – це кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання

кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їхнього бюджетного відшкодування; компенсація частини суми штрафних (фінансових) санкцій, що перераховується покупцям (споживачам) за рахунок штрафних (фінансових) санкцій, застосованих органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, за наслідками проведеної перевірки за зверненням або скаргю покупця (споживача) про порушення платником податків устанавленого порядку проведення розрахункових операцій.

Витрати бюджету – видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [22].

**Висновок.** З вищевикладеного можна зробити висновок, що на сьогодні немає конкретного визначення понять «витрат місцевих бюджетів» ні у науковій літературі, ні у чинному законодавстві. Об'єктивний стан справ, що склався, вимагає від юридичної науки ґрунтовної розробки цього понятійного апарату.

Таким чином, витрати місцевих бюджетів – це кошти бюджету, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, пов'язаних з виконанням визначених законом делегованих державних та власних повноважень АРК Крим та місцевого самоврядування, джерелом здійснення яких є надходження до місцевих бюджетів, включаючи міжбюджетні трансферти, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам.

У науці фінансового права є не досить сталий науковий погляд щодо понять «витрати» та «видатки» бюджетів. Ці два поняття часто ототожнюються як суміжні (синонімічні) бюджетно-правові категорії та нерідко виступають семантичними відтінками, замінюючи при цьому сутність та значення одне одного.

На нашу думку та з положень проведеного дослідження, «витрати» бюджету є категорією ширшою, ніж «видатки» бюджету.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Яснопольский Л. Н. Очерки русского бюджетного права. М., 1912. 417 с.
2. Коломиец А. Г. Дней Александровых прекрасное начало (Государственные финансы России в первые годы XIX-го столетия). *Финансы*. 1998. № 12. С. 50–51.
3. Гурвич А. М. Бюджетное право по законодательству РСФСР. М., 1918. 119 с.
4. Берендтс Э. Н. Русское финансовое право: лекции. СПб.: Тип. СПб. одиноч. тюрьмы, 1914. 453 с.
5. Годме П. М. Финансовое право: учебник. М.: Прогресс, 1978. 429 с.
6. Рогов А. І. Формування державного бюджету України. *Фінанси України*. 1999. № 9. С. 18–21.
7. Ямненко Т. М. Фінансове право: галузь права, навчальна дисципліна і наука: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2003. 206 с.
8. Алісов Є. О., Воронова Л. К., Кадькаленко С. Т. та ін. Фінансове право : підручник / кер. авт. кол. і відп. ред. Л. К. Воронова. Х., 1998. 496 с.
9. Цветков А. Визначення поняття «видатки бюджету» в теорії фінансового права та законодавстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 12. С. 82–84.
10. Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. Львів, 1998. Вип. 5. 257 с.

11. Историчний словник української мови / уклад. Є. Тимченко. Т. I. З. 1. К. 948 с.
12. Słownik języka polskiego. Warszawa: PWN, 1993. 1052 s.
13. Словник польської мови / уклад. Б. Лінде. Т. 6. С. 472.
14. Словник української мови. Т. I. К.: Наук. думка, 1970. 517 с.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
16. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 1 / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
17. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
18. Тараненко А., Брицын В. Русско-украинский словарь. Сфера делового общения. К.: Основа, 1999. 258 с.
19. Воронова Л. К., Кучерявенко М. П., Пришва Н. Ю. та ін. Фінансове право України: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Правова єдність, 2009. 125 с.
20. Бабін І. І. Бюджетне право України: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 126 с.
21. Бюджетний Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 37–38. Ст. 189 (втратив чинність).
22. Бюджетний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. Ст. 572.
23. Аллахвердян Д. Экономическое содержание расходов советского бюджета. М.: Госфиниздат, 1958. С. 3–4.
24. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України: від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

## REFERENCES

1. Yasnopolskyi L. N. Ocherky ruskoho biudzhethnoho prava. M., 1912. 417 s.
2. Kolomyets A. H. Dnei Aleksandrovykh prekrasnoe nachalo (Nosudarstvennye fyansy Rossyy v pervye hody KhIKh-ho stoletyia). *Finansy*. 1998. № 12. S. 50–51.
3. Hurvych A. M. Biudzhethnoe pravo po zakonodatelstvu RSFSR. M., 1918. 119 s.
4. Verendtsъ Э. N. Russkoe fyansovoe pravo: lektsyy. SPb.: Typ. SPb. odynoch. tiurny, 1914. 453 s.
5. Hodme P. M. Fyansovoe pravo: uchebnyk. M.: Prohress, 1978. 429 s.
6. Rotov A. I. Formuvannia derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. *Finansy Ukrainy*. 1999. № 9. S. 18–21.
7. Yamnenko T. M. Finansove pravo: haluz prava, navchalna dystsyplina i nauka: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07. K., 2003. 206 s.
8. Alisov Ye. O., Voronova L. K., Kadkalenko S. T. ta in. Finansove pravo: pidruchnyk / ker. avt. kol. i vidp. red. L. K. Voronova. X., 1998. 496 s.
9. Tsvietkov A. Vyznachennia poniattia «vydatky biudzhetu» v teorii finansovoho prava ta zakonodavstvi Ukrainy. *Pidpriumnystvo, hospodarstvo i pravo*. 2002. № 12. S. 82–84.
10. Slovnyk ukrainskoi movy XVI – pershoi polovyny XVII st. Lviv, 1998. Vyp. 5. 257 s.
11. Istorychnyi slovnyk ukrainskoi movy / uklad. Ye. Tymchenko. T. I. Z. 1. K. 948 s.
12. Słownik języka polskiego. Warszawa: PWN, 1993. 1052 s.



13. Slovník polskoi movy / uklad. B. Linde. T. 6. S. 472.
14. Slovník ukraínskoi movy. T. I. K.: Nauk. dumka, 1970. 517 s.
15. Velykyi tlumachnyi slovník suchasnoi ukraínskoi movy / uklad. i holov. red. V. T. Busel. K.; Irpin: VTF «Perun», 2004. 1440 s.
16. Ekonomichna entsyklopediia: u trokh tomakh. T. 1 / redkol.: S. V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. K.: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 2000. 864 s.
17. Zahorodnii A. H., Vozniuk H. L. Finansovo-ekonomichnyi slovník. K.: Znannia, 2007. 1072 s.
18. Taranenko A., Bryt'syn V. Russko-ukraynskyi slovar. Sfera delovoho obshcheniya. K.: Osnova, 1999. 258 s.
19. Voronova L. K., Kucheriavenko M. P., Pryshva N. Yu. ta in. Finansove pravo Ukrainy: navch. posibnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl. K.: Pravova yednist, 2009. 125 s.
20. Babin I. I. Biudzhette pravo Ukrainy: navch. Posibnyk. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 2010. 126 s.
21. Biudzhetni Kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 37–38. St. 189 (vtratyv chynnist).
22. Biudzhetni kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2010. № 50–51. St. 572.
23. Allakhverdian D. Экономическое содержание расходов советского бюджета. М.: Gosfynzdat, 1958. S. 3–4.
24. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy: vid 21 travnia 1997 r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1997. № 24. St. 170.

**O. I. Boyko-Slobozhan, T. V. Subina. Relations between the concepts of “expenditures” and “expenses” in financial law**

*The article analyses the genesis of scientific ideas about the essence of “costs” and “expenditures” of state and local budgets in the financial sector.*

*Theoretical analysis was carried out of the concepts of the costs-to-costs ratio. The analysis was carried out of the Budget Code of Ukraine in the field of the conceptual apparatus of “expenditure” and “expenses”. Dictionaries of the Ukrainian language defining terms costs and expenses were analysed.*

*Characterized by the cost characteristics of local budgets to Ukraine as a legal phenomenon. The local expenditure patterns of Ukraine as a legal phenomenon were described.*

*According to the concept of “budget expenditures” which was revealed and disclosed in the Budget Code of Ukraine in paragraphs 13 and 14 of article 2, they mean funds aimed at implementing programs and activities envisaged by certain budgets.*

*Budget Expenditures might be described as spending, credit provision from the budget, debt repayment and the allocation of budgetary funds for deposits, acquisition. It has been analysed that today there is no specific definition of the concept “local budget expenditures”, neither scientific literature nor in the current legislation.*

*The objective condition of affairs requires from the doctrine thorough formulation of this conceptual apparatus.*

*It has been proven that local budget expenditures are budget funds that focus on the implementation of programs and activities related to the implementation of statutory delegated states` and own authority of the AR Crimea and local self-government, the source of which is*

---

*local budget revenues, including intergovernmental budget transfers from the state budget to local budgets.*

*In the science of financial law, an insufficiently sustainable scientific view on the concepts of budget “spending” and “expenditures”. These two concepts are often identified as related (synonymous) budgetary categories and usually act as semantic shades, replacing at the same time the essence and meaning of each other.*

*In our opinion and from the provisions of the conducted study, “budget costs” is a broader category than “budget expenditures”.*

**Key words:** *expenditures, spending, budget expenditures, state expenditures, public expenditures, public expenditures, local expenditures, budget costs.*

*Стаття надійшла до редакції 13 грудня 2019 року*